

Management-
samenvatting

Bevindingen

Actualiteiten

Bijlagen

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Raalte
Postbus 140
8100 AC RAALTE

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Onderwerp
Boardletter 2019

Behandeld door
S. Walhout MSc EMA RA
088 288 6535

Datum
20 december 2019

Ons kenmerk
3114888710/2020.080471/TMO

Geachte leden van de raad,

Wij hebben conform uw opdracht, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2019, de interim-controle voor de gemeente Raalte uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne-beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle.

In onze boardletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen ter zake opgenomen welke relevant zijn voor de betrouwbaarheid van de jaarrekening 2019. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2019 te signaleren en onder uw aandacht te brengen.

De bevindingen en aanbevelingen dienen te worden gelezen als constructieve aanwijzingen voor het college als onderdeel van het continue proces van het verbeteren van de beheersing van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de jaarrekening.

Het concept van deze boardletter hebben wij d.d. 18 december 2019 besproken met de directie en de betrokken medewerkers financiën.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

N.R. Fritz RA

Inhoud

01 Managementsamenvatting

Managementsamenvatting	5
------------------------	---

02 Bevindingen

Bevindingen 2019	8
------------------	---

03 Overige onderwerpen

Verbonden partijen	16
--------------------	----

04 Actualiteiten

Rechtmatigheidsverantwoording	18
Vennootschapsbelasting	19
WMO vervoer en btw	20
Drempelbedragen Europese aanbestedingsregels	20

05 Bijlagen

Bijlagen	22
----------	----

01 Management- samenvatting

 Management-samenvatting

 Bevindingen

 Overige onderwerpen

 Actualiteiten

 Bijlagen

Bevinding	Toelichting
De interne beheersing is van voldoende niveau	In deze boardletter geven wij u inzicht in de (ontwikkelingen van de) interne beheersing van de gemeente Raalte. Wij hebben tijdens onze interim-controle de procesrisico's onderzocht en ons primair gericht op de opzet en bestaan van de beheersmaatregelen, indien deze voor de jaarrekening 2019 relevant zijn. Wij constateren dat de interne beheersing van voldoende niveau is en waar mogelijk verbeterlagen zijn gemaakt.
Inzichten in het sociaal domein door het uitvoeren van data-analyses	Een belangrijk onderdeel van de interne beheersing van het sociaal domein betreft het vaststellen van de kwaliteit en kwantiteit van de geleverde zorg. Vanwege de omvang van de zorg gerelateerde kosten is het van groot belang dat uw gemeente continue voldoende inzicht heeft in de ontwikkeling van de zwaarste, duurste en meest ingrijpende trajecten. Wij hebben op basis van de gevoerde gesprekken met uw medewerkers de observatie dat uw medewerkers zich meer dan bewust zijn van de urgentie de beheersing van het sociaal domein verder te versterken door inzichten te krijgen in de bestaande zorgtrajecten. Een innovatie oplossing of maatregel die op korte termijn effecten zou kunnen opleveren is het uitvoeren van data analyse om (nieuwe) inzichten te krijgen in de kostenontwikkeling per zorg-aanbieder en op totaalniveau die helpen om beter grip te krijgen op de uitvoering en kosten van de zorg. Data analyse helpt om de juiste vragen te stellen die leiden tot meer inzicht in de ontwikkeling en uitvoering van de zorg. In regionaal verband wordt gewerkt om invulling te geven aan de brondata voor dergelijke analyses. Een voorbeeld hiervan is de jeugdmonitor-tool waarin voor de gemeente Raalte de aantallen jeugdigen, aantal actieve voorzieningen, aantal jeugdigen met wachtlijst en de declaratiestand inzichtelijk is. Dit betreft een goede opmaat naar (data-)analyses. Wij adviseren het college data-analyses uit te voeren om zo de lasten in het sociaal domein te (blijven) beheersen.
Frauderisicoanalyse	Een belangrijke beheersingsmaatregel die het college heeft getroffen is het uitvoeren van periodieke interne controle op de wat betreft omvang en financiële risico's belangrijkste processen. Daarnaast heeft het college begin 2019 de interne frauderisicoanalyse geactualiseerd. Wij onderschrijven het blijvende belang van beide beheersmaatregelen. Voor een verdere doorontwikkeling van de frauderisicoanalyse adviseren wij het college om inzicht te geven in de materiële kwetsbaarheden binnen de gemeente en hoe hierop door het college wordt ingespeeld. Het is belangrijk de geactualiseerde frauderisicoanalyse jaarlijks te blijven delen en bespreken met de rekeningcommissie. Op deze wijze vormt het periodiek actualiseren ervan een zichtbaar en vast onderdeel van de interne beheersingsomgeving inclusief de communicatie hierover met het toezichthoudend orgaan.

 Management-samenvatting

 Bevindingen

 Overige onderwerpen

 Actualiteiten

 Bijlagen

Bevinding	Toelichting
Kwaliteit onderbouwing schattingselementen grondexploitatie	In voorgaande jaren hebben wij u geadviseerd om de eigen interne vastleggingen van het schattingsproces rondom de grondexploitatie te verbeteren. Ten tijde van de jaarrekening-controle 2018 hebben wij vastgesteld dat er stappen zijn gezet om onderliggende position-papers qua aard, reikwijdte en/of diepgang verder te versterken. Wij adviseren u de ingezette versterking van de positionpapers door te zetten. Voorbeelden hiervan zijn het opnemen van scenarioanalyses (specifiek voor het project Franciscushof inzake de bestuursovereenkomst met betrekking tot de rijksweg N35) alsmede het betrekken van landelijke actualiteiten zoals het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en de ontwikkelingen omtrent poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS).
In 2019 zijn met name op het onderdeel cybersecurity in DOWR-I verband stappen gezet. De VNG concludeert dat DOWR-I tot de koplopers behoort inzake cybersecurity	Voorgaand jaar hebben wij aanbevelingen gedaan omtrent het verbeteren van de algemene IT-beheersmaatregelen en interne beheersing rondom cybersecurity in DOWR-I verband. Tijdens de interim-controle 2019 hebben wij geconstateerd dat in DOWR-I verband stappen zijn gezet in het verbeteren van de interne beheersing, met name op het gebied van cybersecurity. Deze positieve ontwikkeling wordt ook herkend door de VNG. De VNG concludeert dat DOWR-I tot de koplopers behoort als het gaat om aansluiting op het Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur-Veilig-traject. Ondanks deze ontwikkeling blijven de IT-beheersingsmaatregelen een aandachtspunt, met name ten aanzien van het rechtenbeheer is verdere verbetering noodzakelijk. Voor de verbetermogelijkheden verwijzen wij naar hoofdstuk 2.

02 Bevindingen

Bevindingen

 Management-samenvatting

 Bevindingen

 Overige onderwerpen

 Actualiteiten

 Bijlagen

Bevinding	Status 2018	Status 2019
Controles sociaal domein		
Rechtmatigheid EU-aanbestedingen		
Memoriaalboekingen		
Grondexploitaties		
Algemene IT-beheersmaatregelen		
Cybersecurity		

Legenda:

- Nieuwe bevinding
- Eerder gerapporteerde bevinding; niet opgelost
- Eerder gerapporteerde bevinding; gedeeltelijk opgelost
- Bevinding opgelost/beheersing voldoende

Management-samenvatting**Bevindingen****Overige onderwerpen****Actualiteiten****Bijlagen**

Bevinding

Een belangrijk onderdeel van de interne beheersing van het sociaal domein betreft het vaststellen van de kwaliteit en kwantiteit van de geleverde zorg. Vanwege de omvang van de zorg gerelateerde kosten is het van groot belang dat uw gemeente continue voldoende inzicht heeft in de ontwikkeling van de zwaarste, duurste en meest ingrijpende trajecten.

Wij hebben op basis van de gevoerde gesprekken met uw medewerkers de observatie dat uw medewerkers zich meer dan bewust zijn van de urgentie de beheersing van het sociaal domein verder te versterken door inzichten te krijgen in de bestaande zorg-trajecten. Tegelijkertijd stellen wij vast dat (nog) niet optimaal gebruik wordt gemaakt van de beschikbare data en analyses.

Risico

Doordat (nog) niet optimaal gebruik wordt gemaakt van de beschikbare data en analyses heeft uw gemeente geen volledig inzicht in de ontwikkelingen van de zwaarste, duurste en meest ingrijpende interventies. Het risico bestaat dat uw gemeente niet tijdig bijstuurt (de-escalatie methode) teneinde de kosten in het sociaal domein te (blijven) beheersen.

Aanbeveling

Een innovatie oplossing of maatregel die op korte termijn effecten zou kunnen opleveren is uitvoering van data analyse om (nieuwe) inzichten te krijgen in de kostenontwikkeling per zorgaanbieder en op totaalniveau die helpen om beter grip te krijgen op de uitvoering en kosten van de zorg. Data analyse helpt om de juiste vragen te stellen die leiden tot meer inzicht in de ontwikkeling en uitvoering van de zorg. Om op de langere termijn invloed te kunnen uitoefenen is het van belang om bijvoorbeeld in te zetten op maatregelen waarmee nieuwe uitgangspunten kunnen worden verkregen voor een paradigmashift. Bijvoorbeeld door het verkrijgen van inzichten in de ontwikkeling van de zwaarste, duurste en meest ingrijpende interventies (de-escalatie methode).

In regionaal verband wordt gewerkt om invulling te geven aan de brondata voor dergelijke analyses. Een voorbeeld hiervan is de jeugdmonitor-tool waarin voor de gemeente Raalte de aantallen jeugdigen, aantal actieve voorzieningen, aantal jeugdigen met wachtlijst en de declaratiestand inzichtelijk is. Dit betreft een goede opmaat naar diepgaande analyses. Wij adviseren het college data-analyses uit te voeren om zo de lasten in het sociaal domein te (blijven) beheersen.

**Management-
samenvatting**

Bevindingen

**Overige
onderwerpen**

Actualiteiten

Bijlagen

Bevinding

In voorgaande jaren hebben wij u geadviseerd om in het proces van inkoop en aanbestedingen adequate preventieve interne beheersmaatregelen op te nemen in plaats van uitsluitend achteraf een interne controle uit te voeren op juiste naleving van de interne en externe aanbestedingsrichtlijnen.

Tijdens onze interim-controle in 2019 hebben wij vastgesteld dat hieraan in een aantal opzichten invulling is gegeven, bijvoorbeeld door het verder centraliseren van de aanwezige contracten en het per kwartaal uitvoeren van een analyse op crediteurniveau waarbij onbekend hoge crediteuren nagevraagd worden bij budgethouders. Tegelijkertijd stellen wij vast dat de contracten worden vastgelegd in een zaakstelsel en dat er nog geen sprake is van een contractenregister die een signalerende functie heeft van contracten die bijna aflopen.

Risico

Wij constateren dat geen van de door u geïmplementeerde maatregelen afdwingt dat advies van de inkoopadviseurs ingewonnen moet worden of op een andere wijze afdwingt dat vooraf wordt gecontroleerd of een inkoop Europees aanbesteed moet worden. Hierdoor is het risico op onrechtmatige inkopen nog niet gemitigeerd. Daarnaast heeft u op deze wijze geen volledig zicht op uw aangegane verplichtingen, wat de betrouwbaarheid van de tussentijdse informatievoorziening beïnvloed.

Aanbeveling

Wij adviseren u verdere preventieve beheersmaatregelen te implementeren waardoor gewaarborgd wordt dat inkopen rechtmatig worden aanbesteed. Deze preventieve beheersmaatregelen kunnen bestaan uit:

- Afdwingen dat voor iedere inkoop een verplichting wordt aangemaakt. Dit kan worden gehandhaafd door geen facturen van leveranciers te accepteren waar geen verplichtingnummer op is weergegeven.
- Bestellingen boven een grensbedrag, die passend is binnen het aanbestedingsbeleid van de gemeente, automatisch via de inkoopadviseur in de workflow laten lopen zodat een aanbestedingsadvies ingewonnen wordt voor grote inkopen.

Management-samenvatting**Bevindingen****Overige onderwerpen****Actualiteiten****Bijlagen**

Bevinding

In voorgaande jaren hebben wij u gerapporteerd over het proces inzake het maken van memoriaalboekingen (correctieboekingen). Wij hebben geconstateerd dat functiescheiding is aangebracht in het proces van memoriaalboekingen. In de regel zullen memoriaalboekingen in de financiële administratie worden aangemaakt door een financiële medewerker en zal deze worden doorgeboekt door een tweede onafhankelijke functionaris (4 ogen principe). Wij hebben vastgesteld dat deze functiescheiding niet wordt afgedwongen binnen de financiële administratie waardoor het theoretisch mogelijk is dat één medewerker zowel een memoriaalboeking aanmaakt als doorboekt.

Tijdens onze interim controle 2019 hebben wij vastgesteld dat door de gemeente een analyse is gemaakt van alle boekingen waarbij zowel de registreerder als de doorboeker eenzelfde functionaris betreft. Echter gezien hierbij geen zichtbare opvolging/controle aan wordt gegeven en tevens boekingen aanwezig zijn waarbij geen registreerder zichtbaar is achten wij deze opvolging als onderhanden welke nog niet voldoende is om het risico op onjuiste memoriaalboekingen te mitigeren.

Risico

Wij constateren dat in het proces van het invoeren en doorboeken van memoriaalboekingen geen inhoudelijke controle wordt afgedwongen. Hierdoor bestaat het risico dat onjuiste memoriaalboekingen worden gemaakt.

Aanbeveling

Wij hebben reeds vastgesteld dat u stappen heeft gezet om bovenstaand risico te mitigeren. Echter dekken geen van de door u geïmplementeerde beheersmaatregelen het risico in zijn geheel af. Wij adviseren u de functiescheiding in de financiële administratie te implementeren zodat een inhoudelijke controle voorafgaand aan het doorboeken van de memoriaalboeking afgedwongen wordt of om de inhoudelijke controle op de memoriaalboekingen meer frequent uit te voeren.

Management-samenvatting**Bevindingen****Overige onderwerpen****Actualiteiten****Bijlagen**

Bevinding

In voorgaande jaren hebben wij u geadviseerd om de eigen interne vastleggingen van het schattingsproces rondom de grondexploitatie te verbeteren. Uit de gesprekken die wij inzake de grondexploitatie tijdens onze interim-controle met de medewerkers hebben gevoerd, komt naar voren dat u zich bewust bent van het belang van het schattingsproces en de hiermee samenhangende interne beheersing van de grondexploitatie.

Voor de jaarrekeningcontrole 2018 heeft u position papers opgesteld om de schattingselementen in de grondexploitatie te onderbouwen en verder te versterken. Tegelijkertijd stellen wij vast dat de eigen interne vastleggingen van dit schattingsproces in deze position papers en deze procedures in een aantal gevallen beperkt zijn qua aard, reikwijdte en/of diepgang.

Risico

Het risico bestaat hierdoor dat de tussentijdse informatievoorziening niet juist en/of volledig is. Daarnaast maakt het niet zichtbaar vastleggen van de overwegingen uw gemeente kwetsbaar omdat informatie slechts bij een aantal medewerkers bekend is en niet door een onafhankelijke functionaris eenvoudig raadpleegbaar is.

Aanbeveling

Wij adviseren u de ingezette versterking van de positionpapers door te zetten. Voorbeelden hiervan zijn het opnemen van scenarioanalyses (specifiek voor het project Franciscushof inzake de bestuursovereenkomst met betrekking tot de rijksweg N35) alsmede het betrekken van landelijke actualiteiten zoals het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en de ontwikkelingen omtrent poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS).

Met de ambtelijke organisatie hebben wij afspraken gemaakt over de invulling hiervan en onze controlemomenten.

Management-samenvatting

Bevindingen

Overige onderwerpen

Actualiteiten

Bijlagen

Bevinding

Uw IT-omgeving wordt uitgevoerd in DOWR-I verband. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden concluderen wij dat de opzet en bestaan van de General IT Controls in het kader van de jaarrekeningcontrole verbeterd kan worden.

Risico

Door de tekortkomingen in de algemene IT-beheersmaatregelen is het voor uw gemeente niet mogelijk om op de interne beheersingsmaatregelen vanuit de relevante systemen geheel te steunen ten behoeve van een betrouwbare informatievoorziening.

Aanbeveling

1. Wij adviseren u in DOWR-I verband een volgende stap te nemen in de beheersing van het rechtenbeheer binnen de gemeente. Hierbij adviseren wij:
 - inzicht te verkrijgen in het rechtenbeheer van de actieve gebruikers op basis van role-based access control (RBAC) zodat er een adequate functiescheiding gerealiseerd kan worden bij het afgeven en monitoren van rechten binnen de relevante systemen, databases en applicaties;
 - het uitvoeren van een periodieke monitoring van de rechten van actieve gebruikers waarbij mogelijke functievermenging geïdentificeerd en gemitigeerd wordt. Voor een dergelijke monitoring is RBAC zeer aangeraden;
 - het gebruik van generieke accounts (met hoge rechten) binnen applicaties, systemen en databases zoveel mogelijk te vermijden. Momenteel wordt binnen het beheer van de applicaties, systemen en databases gebruik gemaakt van deze generieke accounts. Voor deze accounts is in een later stadium niet meer te achterhalen wie welke acties heeft uitgevoerd. Daartoe is het raadzaam om ook binnen het beheer de accounts te personaliseren voor de dagelijkse werkzaamheden en generieke accounts uitsluitend te gebruiken indien hier noodzaak voor is (bijzondere beheerstaken).
2. Het optimaliseren van het instroom-doorstroom-uitstroom (IDU) proces. In 2019 zijn reeds stappen ondernomen dit proces te optimaliseren. Ondanks de positieve ontwikkelingen in dit proces benadrukken wij het belang van het realiseren van de laatste stappen tot een effectief proces. Wij geven hierbij als aandachtspunten het voorkomen van functiescheidingsconflicten (bij doorstroom) en het tijdig afnemen van rechten (uitstroom).
3. Ten aanzien van de continuïteit van de systemen en de organisatie adviseren wij het proces rondom back-up en recovery te verbeteren, waarbij periodieke recovery test-werkzaamheden worden uitgevoerd en de testresultaten adequaat worden opgevolgd en vastgelegd.

**Management-
samenvatting**

Bevindingen

**Overige
onderwerpen**

Actualiteiten

Bijlagen

Bevinding

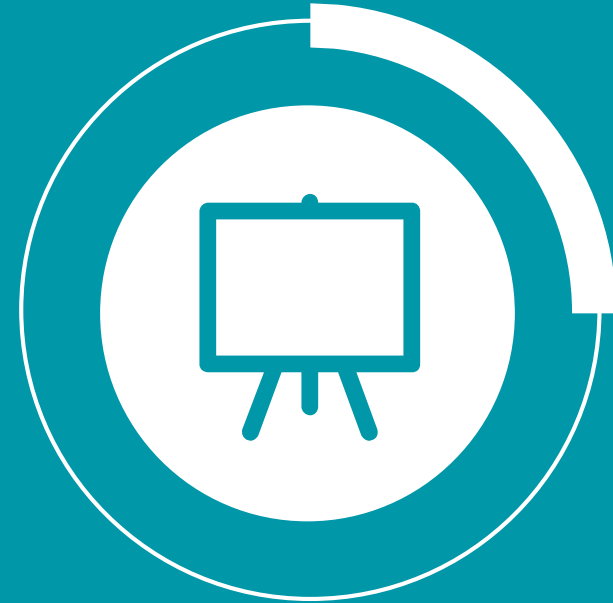
Voor ons als accountant is het met name relevant in hoeverre er passende maatregelen zijn getroffen om de gevolgen van cyber-risico's voor de jaarrekening effectief te beheersen. Dit omvat minder risico's dan de cyberrisico's die voor uw organisatie zelf relevant zijn. Onze werkzaamheden op dit vlak beperken zich daarom tot het verkrijgen van inzicht in de wijze waarop uw organisatie zelf cyberrisico's identificeert en welke maatregelen uw organisatie heeft getroffen voor de risico's die wij het meest relevant achten voor de jaarrekening.

Aanbeveling

Voor een verdere doorontwikkeling van cyber in DORW-I verband hebben wij de volgende aanbevelingen:

1. Binnen DOWR-I verband zijn diverse detectiesystemen en processen ingericht om mogelijke cyberincidenten te detecteren. Momenteel is DOWR-I een event management systeem (SIEM) aan het implementeren die zorg draagt dat de gedetecteerde incidenten een passende opvolging krijgen en dat soort gelijke kwetsbaarheden in de toekomst gemitigeerd worden. Wij benadrukken het belang van een dergelijk systeem en een effectieve implementatie hiervan.
2. Wij constateren dat de verantwoordelijkheden tussen de gemeente en derden partijen niet in alle gevallen inzichtelijk zijn vastgelegd. Verantwoordelijkheden met leveranciers dienen afgestemd en vastgelegd te worden in een Service Level Agreement (SLA) die aansluit op het huidige beleid van de cybersecurity binnen de gemeente Raalte.
3. Het afgelopen jaar heeft er binnen de gemeente een bewustwordingscampagne plaatsgevonden die vanuit de eerste fase nog enkel toeziet op de afdeling ICT. In het kader van gedrag en cultuur en in samenhang met de AVG adviseren wij de bewustwordingscampagne organisatie breed uit te rollen. Door middel van risico classificatie kan de focus aangebracht worden op de afdelingen/teams waar een hogere mate van gevoelige of kwetsbare informatie verwerkt wordt.

03 Overige onderwerpen

Management-samenvatting**Bevindingen****Overige onderwerpen****Actualiteiten****Bijlagen**

Onderwerp

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden spelen een steeds belangrijkere rol. De gemeente besteedt activiteiten uit bij gemeenschappelijke regelingen en/of andere partijen. Het risico voor gemeenten blijft echter wel bestaan, ook al is de activiteit uitbesteed. Door de huidige economische omstandigheden is het nog belangrijker om scherp zicht te houden op de (financiële) performance van de verbonden partijen. De gemeente Raalte onderhoudt bestuurlijke en financiële banden met stichtingen, publiek-private samenwerkingsverbanden, overheidsvennootschappen en gemeenschappelijke regelingen. Deze verbonden partijen voeren gemeentelijke taken uit en leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. De participatie in verbonden partijen levert de gemeente voordelen op, maar leidt ook tot financiële en bestuurlijke risico's.

Op basis van gesprekken die wij tijdens onze interim-controle hebben gevoerd hebben wij geconstateerd dat binnen uw gemeente veel aandacht is voor de governance en financiële beheersing van verbonden partijen. Een relevante aandachtsgebied welke wij voor de jaarrekeningcontrole onderkennen is de waardering van de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen.

Wij vragen u voor de jaarrekeningcontrole een positionpaper op te stellen waarin wordt ingegaan op de standpunten en de verwachtingen van de gemeente met betrekking tot de waardering van de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen.

04 Actualiteiten

Management-
samenvatting

Bevindingen

Overige
onderwerpen

Actualiteiten

Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Actuele ontwikkelingen bij de ontwikkeling en implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording bij uw gemeente.

Zoals reeds bekend moet uw gemeente over het boekjaar 2021 een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarstukken. Hoe deze verantwoording er uit komt de zien, waar deze in de jaarstukken moet worden opgenomen en wat de scope is van de verantwoording, is de afgelopen maanden onderwerp van gesprek geweest tussen verschillende organisaties zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), de Koninklijke Nederlandse beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de commissie BBV. Inmiddels is op hoofdlijn duidelijk hoe de rechtmatigheidsverantwoording er vermoedelijk uit gaat zien.

De rechtmatigheidsverantwoording zal naar verwachting worden opgenomen in de jaarrekening, **met een specifieke regeling omtrent de nauwkeurigheid van de verantwoording** en waarbij meer uitgebreide informatie in de paragraaf bedrijfsvoering wordt opgenomen. Hierbij zullen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- De rechtmatigheidsverantwoording is een onderdeel van de jaarrekening, waarbij voor de decentrale overheid een rapportagetolerantie geldt van maximaal 3% en minimaal 1% van de totale lasten. De gemeenteraad bepaalt in het normenkader deze tolerantie. De raad heeft hierbij de keuze om minder nauwkeurig te worden geïnformeerd over eventueel geconstateerde bevindingen inzake rechtmatigheid. De rechtmatigheidsverantwoording valt onder het getrouwe beeld oordeel van de accountant.
- Scope: financiële rechtmatigheid zoals nu reeds is uitgewerkt in de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. Het gaat alleen om de rechtmatigheidscriteria die geen getrouwe beeldcriteria zijn (voorwaarden-, begrotings- en misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium).

Onderstaand zijn de voornaamste gevolgen voor de accountantscontrole opgenomen:

- De accountant verklaart dat de door het college opgestelde rechtmatigheidsverantwoording getrouw is (met 1% goedkeuringstolerantie). Deze verklaring wordt onderdeel van het getrouwheidsoordeel, het separate oordeel over rechtmatigheid zoals we kennen uit de huidige controleverklaring vervalt hiermee.
- Rechtmatigheidsfouten en onzekerheden hebben geen effect meer op het oordeel van de accountant. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording geen getrouw beeld geeft van de rechtmatigheidsfouten en –onzekerheden uitgaande van de door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie van maximaal 3% en minimaal 1%, heeft dit invloed op het oordeel van de accountant in de controleverklaring.

Voornaamste gevolgen voor de gemeente zijn:

- U als college treedt in overleg met de raad over de te hanteren rapporteringstoleranties voor de rechtmatigheidsverantwoording.
- Uw gemeente identificeert de belangrijkste rechtmatigheidsrisico's in aansluiting op de toetsingscriteria en neemt deze op in een controleplan. Voorts moet worden bepaald op welke wijze deze rechtmatigheidsrisico's worden afgedekt (via systeemgerichte en gegevensgerichte (verbijzonderde) controles). Het controleplan moet met het college van B&W worden afgestemd en structureel worden ingebed in de P&C-cyclus.
- Uw gemeente dient rekening te houden met eventuele verbonden partijen (m.n. gemeenschappelijke regelingen) waarbij de fouten en onzekerheden meegenomen moeten worden in de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente. Dit geldt met name voor gemeenschappelijke regelingen die taken in mandaat uitvoeren zoals bij serviceorganisaties (belastingen, salarissen) en bij gemeenschappelijke regelingen die zich richten op de uitvoering van de participatiewet.

Wij helpen uw gemeente graag om de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording verder vorm te geven.

**Management-
samenvatting**

Bevindingen

**Overige
onderwerpen**

Actualiteiten

Bijlagen

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig voor zover zij een onderneming drijven. In de afgelopen jaren is ervaring opgedaan met de implementatie in de praktijk. Daaruit blijkt dat het grondbedrijf, de afvalinzameling, garage parkeren (al dan niet in combinatie met straat parkeren) en de exploitatie van het openbaar gebied (via buitenreclame) vanuit vennootschapsbelastingperspectief het meest in het oog springen. Voorts is aandacht nodig voor de participatie in publiek-private samenwerkingsverbanden en eventuele aan deze samenwerkingsverbanden verrichte dienstverlening.

De fiscale behandeling van het grondbedrijf is inhoudelijk het meest gecompliceerd. Ook de potentiële financiële impact daarvan is groot. De Belastingdienst heeft ten aanzien van de openingsbalanswaardering en de jaarwinstbepaling (in het bijzonder rentetoerekening en resultaatbepaling verkochte kavels) een afsprakenkader in de vorm van een vaststellingsovereenkomst (VSO) vastgelegd. Gemeenten die dit wensen kunnen zich melden bij de Belastingdienst en op individuele basis een VSO sluiten. In de praktijk zijn er ten aanzien van het grondbedrijf nog verschillende aandachtspunten die specifieke aandacht behoeven. Dit betreft bijvoorbeeld grondexploitaties met een looptijd langer dan 10 jaar en situaties waarbij de grondexploitatie is ingebracht in een separate entiteit (zoals een CV).

Mocht sprake zijn van een belastingplichtig grondbedrijf, dan is van belang dat in de komende periode een dossier wordt aangelegd, danwel gecompleteerd, waaruit blijkt op welke uitgangspunten de openingsbalanswaardering is gebaseerd en hoe de jaarlijkse fiscale winst wordt bepaald.

Voor de fiscale behandeling van de afvalinzameling (inclusief ontdoen) zijn landelijke afspraken gemaakt. Afspraken ten aanzien van de verkoop van reststromen zijn opgenomen in specifieke vaststellingsovereenkomsten, waarbij kort gezegd 1% van de omzet van de reststromen (exclusief bijdragen Nedvang/Stichting Afvalfonds) wordt belast in de vennootschapsbelasting. Eventuele positieve resultaten behaald met de inzameling van bedrijfsafval wordt gezien als een volledig belastingplichtige activiteit voor de Vpb.

De Belastingdienst neemt het standpunt in dat ten aanzien van reclameactiviteiten van gemeenten geen sprake kan zijn van normaal vermogensbeheer en dat de voordelen uit deze activiteiten belast zijn met vennootschapsbelasting. Ondanks dit standpunt van de Belastingdienst zien wij in voorkomende gevallen goede argumenten voor de stelling dat de voordelen uit reclameactiviteiten onbelast of vrijgesteld zijn in verband met de toepassing van het leerstuk van normaal vermogensbeheer of de overheidstakenvrijstelling. Derhalve zou heffing van Vpb niet aan de orde zijn.

Van belang is dat u als gemeente een goede inventarisatie hebt gemaakt van de potentieel belaste activiteiten. Hieruit dient onderbouwd te blijken of er ten aanzien van de genoemde activiteiten al dan niet sprake is van vennootschapsbelastingplicht. Wij raden u aan deze inventarisatie periodiek (jaarlijks) te actualiseren.

Wij vragen u voor de jaarrekeningcontrole een positionpaper op te stellen waarin wordt ingegaan op de standpunten en de verwachtingen van de gemeente met betrekking tot de fiscale positie.

**Management-
samenvatting**

Bevindingen

**Overige
onderwerpen**

Actualiteiten

Bijlagen

WMO vervoer en btw

Op basis van het nieuwe WMO-abonnementstarief dat per 1 januari 2020 wordt ingevoerd, is het mogelijk om het abonnementstarief ook van toepassing te verklaren op het WMO-vervoer. De huidige systematiek met de eigen bijdragen wijzigt daardoor. Dit kan tot gevolg hebben dat de gemeente ter zake van het WMO-vervoer niet meer als btw-ondernemer handelt. Het vervoer gaat dan namelijk op in het bredere abonnementstarief, waardoor het nog maar de vraag is of het vervoer een zelfstandige btw-belaste prestatie kan zijn. Als de gemeente ter zake van het WMO-vervoer niet meer als btw-ondernemer handelt, heeft de gemeente niet langer recht op btw-af trek op de gemaakte kosten. Daar staat tegenover dat uit de geïncasseerde eigen bijdragen niet langer btw hoeft te worden voldaan. Omdat de gemaakte kosten in de regel niet worden gedekt door de eigen bijdragen, is de gemeente (vanuit btw-optiek) per saldo slechter af. In de huidige situatie wordt namelijk per saldo btw-af trek gerealiseerd. Wij adviseren u te onderzoeken welke impact dit heeft voor de gemeente Raalte.

Drempelbedragen Europese aanbestedingsregels

De Europese Commissie heeft de lidstaten haar ontwerp-Europese verordeningen meegedeeld, waarin de geformaliseerde procedurele drempels voor Europees aanbesteden zijn vastgelegd die vanaf 1 januari 2020 voor twee jaar gelden. Opvallend is dat de drempels voor het eerst sinds 2010 dalen ten opzichte van voorgaande drempels.

De Europese drempelbedragen worden per 1 januari 2020 als volgt:

- € 214 000 voor de leverings- en dienstencontracten
- € 5.350.000 voor opdrachten voor werken en concessieovereenkomsten

05 Bijlagen

**Management-
samenvatting**

Bevindingen

**Overige
onderwerpen**

Actualiteiten

Bijlagen

Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door u verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing.

Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en deze bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Wij attenderen u erop dat deze boardletter is opgesteld ten behoeve van het college van de gemeente en daarom niet zonder onze toestemming aan derden mag worden verstrekt.

This report has been prepared solely for the use of the Audit Committee, Supervisory Board and Executive Board of gemeente Raalte and should not be distributed or quoted in whole or in part without our prior written consent. No responsibility to any third party is accepted as the report has not been prepared for, and is not intended for, any other purpose. As a consequence, we do not assume any liability or duty of care to any other person to whom this report is shown or into whose hands it may come.

The matters raised in this report are those which have come to our attention as a result of our audit and are those that we believe we need to bring to your attention. They are not a comprehensive record of all the matters arising and in particular we cannot be held responsible for reporting all Risks in the business or all internal control weaknesses. Any conclusion, opinion or comments expressed herein are provided within the context of our opinion on the financial statements as a whole, which will be expressed in our auditor's report. Similarly, the comments, observations and recommendations involving systems and procedures should not be read as an opinion on the internal control structure and its operation.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.